

KAKO UPORABITI KOHEZIJSKO POLITIKO ZA FINANCIRANJE PROJEKTOV NA GORSKIH OBMOČJIH? SLOVENIJA

KAJ JE KOHEZIJSKA POLITIKA?

Kohezijska politika je največja naložbena politika Evropske unije. Zagotavlja finančna sredstva za zmanjševanje socialno-ekonomskih in teritorialnih razlik med državami članicami Evropske unije ter posameznimi regijami. Evropska pogodba o delovanju Evropske unije v 174. členu določa, da omenjena politika upošteva, da je treba posebno pozornost nameniti gorskim regijam.

KAKŠNI SO NJENI CILJI?

V obdobju od 2021 do 2027 bo kohezijska politika zasledovala pet ciljev:

**Pametnejša
Evropa**

inovacije, digitalizacija, gospodarska preobrazba in podpora MSP

**Bolj zelena
Evropa**

brezogljičnost, zelena energija, prilagajanje podnebnim spremembam

**Bolj povezana
Evropa**

strateški promet, digitalna omrežja, povezanost

**Bolj socialna
Evropa**

kakovostno zaposlovanje, izobraževanje, usposobljenost, socialna vključenost in enak dostop do zdravstvene oskrbe

**Evropa bližje
državljanom**

lokalno vodena strategija, trajnostni razvoj mest in podeželja

KOLIKO SREDSTEV JE NAMENJENIH?

Skupaj je bilo za kohezijsko politiko v obdobju od 2021 do 2027 namenjenih 392 milijard EUR, kar je skoraj tretjina celotnega proračuna EU. Sredstva pritekajo iz štirih glavnih skladov:

- 1 Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR)
- 2 Kohezijski sklad (KS)
- 3 Evropski socialni sklad plus (ESS+)
- 4 Sklad za pravični prehod (SPP)

V okviru kohezijske politike je v obdobju od leta 2021 do 2027 Evropska unija začela izvajati program namenjen krepitvi gospodarskega okrevanja, ki se imenuje Next Generation EU in prinaša dodatnih 776,5 milijardami EUR.

KAKO DELUJE?

Evropska unija vsakih sedem let sprejme vrsto načel in prednostnih nalog za izvajanje kohezijske politike na evropski ravni. Nacionalni in regionalni organi v vsaki državi članici so nato skupaj z Evropsko unijo soodgovorni za opredelitev in izvajanje svojih operativnih programov. Ti programi določajo posebne prednostne naloge in ukrepe, ki so lahko predmet lokalnega financiranja v okviru kohezijske politike. Poleg teh programov se kohezijska politika izvaja tudi v okviru programov Interreg, ki so namenjeni financiranju projektov sodelovanja med regijami iz različnih držav.

Projekt je financiran s sredstvi Generalnega direktorata za regionalno in mestno politiko Evropske unije v skladu s sporazumom o nepovratnih sredstvih št. 2020CE16BAT209.

Za obdobje od leta 2021 do leta 2027 je bilo Sloveniji v okviru kohezijske politike dodeljenih 3,2 milijarde EUR, ki bodo nadalje razdeljene na naslednji način:

ESS+

706 milijonov EUR
(od tega 537 milijonov EUR za vzhodno in 169 milijonov EUR za zahodno kohezijsko regijo)

ESRR

1.537 milijonov EUR
(od tega 1.169 milijonov EUR za vzhodno in 368 milijonov EUR za zahodno kohezijsko regijo)

Kohezijski sklad

718 milijonov EUR
za celotno državo

SPP

258 milijonov EUR
za Zasavsko in Savinjsko-Šaleško regijo

Poleg tega bo Slovenija prejela 2,5 milijarde EUR v okviru instrumenta za okrevanje "Next Generation EU" za krepitev gospodarskega okrevanja po pandemiji covid-19 ter za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda. Ta znesek bo sestavljen iz 1,8 milijarde EUR nepovratnih sredstev in 705 milijonov EUR posojil.

ENOTNI OPERATIVNI PROGRAM V SLOVENIJI

V okviru tega operativnega programa je določena delitev sredstev iz ESRR, ESS+ in Kohezijskega sklada znotraj države. **Do tovrstne podpore so upravičene vse slovenske regije.** Vzhodnemu delu Slovenije* je bilo namenjenih več sredstev zaradi nižjega BDP na prebivalca v primerjavi s povprečjem Evropske unije v letu 2018.

RAZVOJ SLOVENSkih MEST IN SKUPNOSTI

Ob upoštevanju ozemeljskega vidika in z **namenom približevanja državljanom** (»cilj 5«) bodo sredstva namenjena za »trajnostni urbani razvoj« 12 slovenskih mestnih občin (Ljubljana, Maribor, Kranj, Koper, Celje, Novo mesto, Velenje, Nova Gorica, Krško, Ptuj, Murska Sobota in Slovenj Gradec) ter za **»lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost«.**

Komu lahko koristijo omenjena sredstva?

Upravičenci do sredstev so fizične in pravne osebe. To so lahko mala in srednje velika podjetja, nevladne organizacije, organizacije civilne družbe, mlade raziskovalce, kmetje in njihova podeželska podjetja, mesta, regije in druge institucije iz javnega sektorja.

Kako je mogoče dostopati do teh sredstev?

Sredstva se dodelijo prek javnih razpisov. **Na voljo so različne oblike financiranja,** vključno s finančno podporo v obliki nepovratnih sredstev, subvencij, kreditov, posojil, mikrokreditov, jamstev, tveganega kapitala, kuponov in drugih posebnih spodbud. Nefinančna podpora pa je na voljo v obliki usposabljanja, svetovanja in posvetov.

* Podravje, Pomurje, Koroška, Savinjska, Zasavska, Posavska, JV Slovenija in Primorsko-notranjska regija

MAKROREGIONALNE STRATEGIJE, KI VPLIVAJO NA GORSKA OBMOČJA V SLOVENIJI

Makroregionalne strategije zagotavljajo pomemben prispevek za oblikovanje kohezijske politike. Slovenija sodeluje pri treh makroregionalnih strategijah:

Strategija EU za alpsko regijo

Ta makroregija vključuje kar 7 alpskih držav. Gre za eno najbolj dinamičnih in gospodarsko razvitih območij v Evropi.

Alpska strategija se osredotoča na konkurenčnost in inovacije, trajnostno mobilnost in energetske vire, naravne in kulturne vire ter horizontalno prednostno upravljanje.

Strategija EU za jadransko-jonsko regijo

To makroregija vključuje 9 držav jadranske in jonske regije (Albanija, Bosna in Hercegovina, Črna gora, Srbija in Severna Makedonija). Strategija je bila sestavljena leta 2014 in je najnovejša med štirimi makroregionalnimi strategijami.

Strategija se osredotoča na štiri tematske stebre, ki vključujejo promet in povezljivost, energijo, modro rast, okolje, zeleno rast in trajnostni turizem.

Strategija EU za Podonavje

Ta makroregija, v kateri živi 115 milijonov prebivalcev, se razteza od Črnega gozda v Nemčiji do obal Črnega morja v Romuniji, Ukrajini in Moldaviji. Njena temeljna načela predstavljajo pravica do življenja v čistem in ohranjenem okolju, pravica do dobrega življenjskega standarda in do življenja v varnosti.

Strategija temelji na štirih tematskih stebrih: povezovanje regije, varstvo okolja, krepitev blaginje in krepitev regije.

Kakšne so možnosti financiranja javnih in zasebnih akterjev v slovenskih gorah?

Evropska unija spodbuja sodelovanje med regijami in državami z namenom spodbujanja njihovega gospodarskega in socialnega razvoja ter odpravljanja ovir na mejah. Poleg petih ciljev kohezijske politike sta v okviru programa Interreg VI za obdobje 2021–2027 predvidena dva posebna cilja:

- **boljše upravljanje sodelovanja** s ciljem krepitev institucionalnih zmogljivosti javnih organov, odprave pravnih in upravnih ovir v obmejnih regijah, spodbujanja trajnostne demokracije in krepitev medsebojnega zaupanja med državljani ter
- **varnejša in bolj varovana Evropa** z ukrepi na področju nadzora meja, mobilnosti in upravljanja migracij, vključno z zaščito ter ekonomskim in socialnim vključevanjem državljanov tretjih držav, ter podporo ukrepom za zaposlovanje in trg dela, kot so izboljšanje dostopa do zaposlitve, spodbujanje vseživljenjskega učenja, spodbujanje enakosti spolov in spodbujanje enakih možnosti.

Vse slovenske regije so upravičene do sodelovanja v več **programih Interreg**:

4 čezmejni programi

Interreg Slovenija-Avstrija
Interreg Slovenija-Madžarska
Interreg Slovenija-Hrvaška
Interreg Italija-Slovenija

5 nadnacionalnih programov

Interreg za alpski prostor
Interreg Srednja Evropa
Interreg Sredozemlje
Interreg Donava
Interreg Adrion

1 medregionalni program

Interreg Evropa

➤ KDO LAHKO SODELUJE V PROGRAMIH INTERREG?

Programi Interreg spodbujajo sodelovanje organizacij iz javnega in zasebnega sektorja, ki prinašajo dodano vrednost k izvajanju projektov. Organizacije lahko sodelujejo kot **projektni partnerji**, lahko pa prispevajo tudi kot **opazovalci ali zunanji strokovnjaki**. Vendar pa fizične osebe na splošno ne sodelujejo kot projektni partnerji. V nekaterih programih, kot je Interreg Slovenija-Madžarska, morajo biti udeleženci javni organi.

➤ KAKO OBLIKOVATI PARTNERSTVO ZA PROJEKT INTERREG?

Profili partnerjev, vključenih v projektni predlog, morajo biti **ustrezni in se morajo dopolnjevati**. Poleg tega morajo partnerji imeti finančne in kadrovske zmogljivosti za izvajanje projekta. Teme, ki jih izberejo za sodelovanje, morajo biti del njihovih pravnih pristojnosti in/ali **strateških prednostnih nalog**. Proračun pri večini projektov presega 2 milijona evrov in je razdeljen med posamezne partnerje glede na obseg njihovih nalog in odgovornosti znotraj projekta. Slovenski partnerji morajo v svoj proračun prispevati 20 % lastnih sredstev, preostalih **80 % sofinancirata ESRR in država**.

➤ KAKŠNE SO NEPOSREDNE KORISTI SODELOVANJA?

Organizacije se lahko učijo in **medsebojno izmenjujejo znanje** in dobre prakse, določijo skupno vizijo ter raziskujejo načine za doseganje zastavljenih ciljev. Oblikujejo lahko projekte, ki **neposredno vplivajo** na stebre trajnostnega razvoja in v vseh fazah – od razvoja projekta do njegovega izvajanja, ocenjevanja in izkoriščanja prednosti projekta – vključujejo lokalno prebivalstvo.

VEČ INFORMACIJ O KOHEZIJSKI POLITIKI IN TERITORIALNEM SODELOVANJU:

Organ upravljanja, Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko

Kotnikova ulica 5, 1000 Ljubljana

+386 1 400 36 82 - gp.svrk@gov.si

<https://eu-skladi.si> - <https://evropskasredstva.si/>

KAJ JE MONTANA174?

Montana174 je komunikacijska kampanja, katere namen je obveščati gorsko prebivalstvo o številnih priložnostih, ki jih nudi kohezijska politika na gorskih območjih. Kohezijska politika na gorskih območjih omogoča sredstva za krepitev digitalnih in socialnih inovacij, pospeševanje ublažitve podnebnih sprememb in prilagoditve nanje, podporo turizmu, spodbujanje zaposlovanja mladih in izboljšanje mobilnosti.

www.montana174.org

Ta dokument je bil oblikovan v začetku leta 2022 in temelji na osnutku operativnih programov. Zato se lahko del vsebine še naknadno spremeni. Končno besedilo operativnih programov, financiranih v okviru kohezijske politike 2021–2027, bo na voljo na naslednji QR kodi:

Ta publikacija odraža izključno avtorjevo stališče. Evropska komisija ni odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje navedena publikacija.

